

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΣΕΙΡΑΣ Δ. ΓΙΑΝΝΟΥ	xiii
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	xv
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ, ΕΙΔΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	xxiii

ΜΕΡΟΣ Α΄. ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

1. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	3
1.1. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	3
1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	5
1.3. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	8
1.3.1. Η επικράτεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας	8
1.3.2. Η ακτινοβολία του Βυζαντίου	10
2. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ	11
2.1. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ	11
2.2. ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	13
2.3. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ: ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ, ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ, ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ...	14
2.3.1. Απαρχές: Ψαλτική Επιστήμη και Τέχνη στο Ύστερο Βυζάντιο	16
2.3.2. Η Βυζαντινή Μουσική ανακαλύπτεται ως πεδίο έρευνας στη Δύση (17ος - αρχές 19ου αι.)	16
2.3.3. Η «Νέα Μέθοδος» και το έργο στα θεμέλια των Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών (19ος - αρχές 20ού αι.)	17
2.3.4. Η διεθνής εδραίωση των Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών (1930 - 1950)	21
2.3.5. Η πρώτη άνθηση των Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών (1950 - 1970)	23
2.3.6. Η «άρση της διγλωσσίας» (1970 - 2000)	23
2.3.7. Μια δεύτερη άνθηση των Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών (2000-σήμερα)	26
2.4. ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	28
3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ	33
3.1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	33
3.2. ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	38
3.3. Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	38
3.3.1. Φάσεις της ιστορικής του εξέλιξης	38

3.3.2. Η διαμόρφωση του βυζαντινού λειτουργικού τύπου	40
3.3.3. Περιεχόμενο του βυζαντινού τύπου χριστιανικής λατρείας	41
3.4. Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ	42
3.4.1. Η Αγία Αναφορά του Ιερού Ιωάννου του Χρυσοστόμου: Περίληψη	42
3.4.2. Η Θεία Λειτουργία του Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Σχεδιάγραμμα	43
4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΣ	47
4.1. ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ, Η ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΤΟΥ ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΥ	47
4.2. ΤΡΟΠΟΙ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ	47
4.3. ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΥΜΝΟΛΟΓΙΟΥ, ΚΥΡΙΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΜΕΛΩΔΟΙ ΚΑΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΙ	49
4.3.1. Ιστορική προσέγγιση: Οι φάσεις εξέλιξης της βυζαντινής υμνογραφίας	49
4.3.2. Συστηματική προσέγγιση της βυζαντινής υμνογραφίας	52
4.3.2.1. Κυρίες αρχές, κοινά γνωρίσματα	52
4.3.2.2. Είδη υμνογραφίας	54
4.3.2.3. Λειτουργικά βιβλία (κείμενα)	61
4.3.2.4. Οι λειτουργικοί κύκλοι και τα κυριότερα λειτουργικά βιβλία	63
5. ΜΟΥΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ, Η ΟΚΤΑΗΧΙΑ ΚΑΙ Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ	65
5.1. ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ	65
5.2. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΚΤΑΗΧΙΑΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	69
5.2.1. Εισαγωγικά	69
5.2.2. Ιστορικά στοιχεία	70
5.2.3. Περί της έννοιας του ήχου στη βυζαντινή μουσική – συστηματική προσέγγιση	71
5.3. Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ	74
6. Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ, ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΕΛΟΠΟΙΑ (ΣΥΝΘΕΣΗ)	77
6.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΜΕΛΟΥΡΓΟΙ (ΣΥΝΘΕΤΕΣ)	77
6.1.1. Μια γενική επισκόπηση	77
6.1.2. Κορυφαίοι μελουργοί, έργα και μουσικές συλλογές	84
6.2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΕΛΟΥΡΓΙΑ	97
6.2.1. Οι κυριότεροι τύποι μουσικών χειρογράφων	97
6.2.2. Γένη και είδη της βυζαντινής, μεταβυζαντινής και νεότερης εκκλησιαστικής μελοποιίας	98
7. ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	103
7.1. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ	103
7.2. ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ – ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	104
7.3. ΠΗΓΕΣ	105
7.4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ	107
7.5. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ	107
7.5.1. Κοσμική μουσική στο Βυζάντιο	107

7.5.2. Κοσμική ανατολική μουσική κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο και τους νεότερους χρόνους	111
7.6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	114
7.6.1. Είδη κοσμικής μουσικής στο Βυζάντιο	114
7.6.2. Γένη και είδη ανατολικής κοσμικής μουσικής κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο	115
7.7. ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	118

ΜΕΡΟΣ Β΄. ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΗΓΩΝ

Προλεγόμενα για την εργασία με τις πηγές της βυζαντινής μουσικής	134
--	-----

I. Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

I.1. ΕΜΜΕΛΗΣ ΑΠΑΓΓΕΛΙΑ	135
I.2. ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΥΜΝΟΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ	136
I.2.1. Ἄξιον ἔστί, ποίημα Αρχαγγέλου Γαβριήλ & Αγ. Κοσμά του Μοναχού, μέλος Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, ήχος β΄ (& Μέρος Γ΄ ☉ I,1)	136
I.2.2. Σὲ ὑμνοῦμεν, παλαιοχριστιανικό ποίημα, μέλος Μάρκου Βασιλείου (αρχές 20ού αι.), ήχος α΄, εκδοχή του Κωνσταντίνου Πρίγγου, ήχος πλ. α΄ (& ☉ I,2)	138

II. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΡΓΙΑΣ

II.1. ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ, Η ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΤΟΥ ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΥ	139
II.1.1. Μεγάλου Βασιλείου, Πρόλογος της Ὁμιλίας Α΄ Εἰς τὸν Α΄ Ψαλμόν (& Μέρος Δ΄ □ Μελέτη I)	139
II.1.2. Μεγάλου Βασιλείου, Απόσπασμα από την Επιστολή Τοῖς κατὰ Νεοκαισάρειαν κληρικοῖς	142
II.1.3. Παραδείγματα διάφορων τρόπων ψαλμωδίας	144
II.1.3.1. Αντιφωνικός	144
II.1.3.1.1. Ψαλμός 116, με εφύμνιο Ἄγιος ὁ Θεός: Γ΄ Μικρό Αντίφωνο του Ασματικού Εσπερινού, ήχος γ΄ (& ☉ I,3)	144
II.1.3.1.2. Ἐνα παράδειγμα παλαιάς αντιφωνικής ψαλμώδησης από τον Εσπερινό των Χριστουγέννων: ο Ψαλμός 86 και το τροπάριο Λαθὼν ἐτέχθης, ήχος πλ. β΄	144
II.1.3.2. Ἀντιψάλλειν (κατὰ προέκταση αντιφωνικός τρόπος εκτέλεσης)	146
II.1.3.2.1. Ψαλμός 102, Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, ήχος πλ. δ΄, από την αρχή της Θείας Λειτουργίας (από τα λεγόμενα Τυπικά) (& ☉ I,4) ...	146
II.1.3.2.2. Στιχολογία των Αίνων (Ψαλμοί 148-150, με αρχή του Πᾶσα πνοή), ήχος α΄, από το τέλος του Μοναχικού Ὄρθρου (& ☉ I,5)	154
II.2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	157
II.2.1. Πρωτο- και παλαιοχριστιανική εποχή → Α΄ περίοδος εξέλιξης της υμνογραφίας	157
II.2.1.1. Το Μεγαλυνάριο της Υπεραγίας Θεοτόκου μετά τον Ευαγγελισμό (& ☉ I,6)	157
II.2.1.2. Ο πρωτοχριστιανικός ύμνος του Εσπερινού Φῶς ἰλαρόν, μέλος αρχαίον σε ήχο β΄ ή δ΄ χρωματικό (& ☉ I,7)	159

Π.2.1.3. Το παλαιοχριστιανικό τροπάριο Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, ἦχος πλ. α', από τον Κατανυκτικό Εσπερινό της Μεγάλης Τεσσαρακοστής (& ☉ I,8)	162
Π.2.1.4. Το Απολυτίκιο των Χριστουγέννων Ἡ Γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεός, ἦχος δ' (& ☉ I,16)	165
Π.2.2. Ο Χρυσός αἰώνας του Αγίου Ιουστινιανού και η εποχή πριν από την Εικονομαχία → Β' περίοδος εξέλιξης της υμνογραφίας	166
Π.2.2.1. Το κοντάκιο των Χριστουγέννων Ἡ Παρθένος σήμερον, ποίημα Αγ. Ρωμανού του Μελωδού (& ☉ I,9)	166
Π.2.2.2. Προεόρτια στιχηρά των Χριστουγέννων Αἱ ἀγγελικαὶ προπορεύεσθε δυνάμεις, προσόμοια προς αυτόμελο του Αγ. Ρωμανού του Μελωδού, ἦχος πλ. β' (& ☉ I, 15 και II, 4)	183
Π.2.2.3. Ο Ἀκάθιστος Ὕμνος (& ☉ I,10 και ☐ Μελέτη II)	187
Π.2.2.3.1. Το ποιητικό κείμενο και μια μετάφρασή του	187
Π.2.2.3.2. Η μορφολογία του Ακαθίστου	196
Π.2.2.3.3. Μελοποιήσεις των προομιών του Ακαθίστου	197
Π.2.3. Οι εποχές της Εικονομαχίας και της Μακεδόνειας Αναγέννησης → Γ' περίοδος εξέλιξης της υμνογραφίας	199
Π.2.3.1. Ο «Χρυσούς Κανών» του Πάσχα Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοί, ποίημα Αγ. Ιωάννου του Δαμασκηνού, ἦχος α'. Πρώτη ωδή (& ☉ I,11) ..	199
Π.2.3.2. Ο Κανόνας των Χριστουγέννων Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε, ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού, ἦχος α' (& ☉ I,12)	203
Π.2.3.3. Το Δοξαστικό του Εσπερινού των Χριστουγέννων Ἀυγούστου μοναρχήσαντος, ποίημα και μέλος της Οσίας Κασσιανής, ἦχος β' (& ☉ I,13)	219
Π.2.4. Από τη σύγχρονη ελληνική υμνογραφία → Δ' περίοδος εξέλιξης της υμνογραφίας. Ο Παρακλητικός Κανόνας των Αγίων Αρχαγγέλων και Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαήλ και Γαβριήλ, Δυὰς Ἀρχαγγέλων, ποίημα Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου της ΜτΧΕ, ἦχος πλ. δ', Ωδή α' (& ☉ I,14)	221

III. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΟΚΤΑΗΧΙΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΣΕ ΜΕΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ	225
III.1. Χριστούγεννα: Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε, ἦχος α', ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ I,12 & II, 1)	226
III.2. Θεοφάνεια: Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα, ἦχος β', ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ II,1)	229
III.3. Υπαπαντή (2.Φεβρ.): Χέρσον ἀβυσσοτόκον, ἦχος γ', ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ II,1)	232
III.4. Πεντηκοστή: Θεῖω καλυφθεῖς, ἦχος λέγετος (δ' ειρμολογικός), ποίημα Ιωάννου Αρκλά (Δαμασκηνού;) σε δωδεκασύλλαβους ιαμβικούς στίχους (& ☉ II,1)	235
III.5. Ανάληψη (40 μέρες μετά την Ανάσταση): Τῷ Σωτῆρι Θεῷ, ἦχος πλ. α', ποίημα Ιωάννου Μοναχού (& ☉ II,1)	237
III.6. Μέγα Σάββατο: Κύματι θαλάσσης, ἦχος πλ. β', ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ II,1)	239
III.7. Πεντηκοστή: Πόντῳ ἐκάλυψε, ἦχος βαρὺς εκ του Γα, ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ II,1)	242

III.8. Ὑψωση του Τιμίου Σταυρού (14. Σεπτ.): Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς, ἦχος πλ. δ', ποίημα Αγ. Κοσμά του Μελωδού (& ☉ II,1)	245
IV. Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ	249
IV.1. Εισαγωγικά. Ο Άγιος Ιωάννης Παπαδόπουλος ο Κουκουζέλης: Χρονολόγηση, εργογραφία, σπουδαιότητα	249
IV.2. Ἄνωθεν οἱ προφητῆται, μάθημα θεοτοκίο σε ἦχο βαρὺ, μέλος Αγ. Ιωάννου του Κουκουζέλη (& ☉ II 2 και Μελέτη III)	250
IV.2.1. Προλεγόμενα και το ποιητικό κείμενο	250
IV.2.2. Ἄνωθεν οἱ προφητῆται, ἦχος βαρὺς εκ του Ζω, μέλος Αγίου Ιωάννου Κουκου- ζέλη, σύντμηση Κωνσταντίνου Πρωτοψάλτη, εξήγηση στη Νέα Μέθοδο	253
IV.2.3. Ἄνωθεν οἱ προφητῆται ως θέμα βυζαντινῆς και μεταβυζαντινῆς εικονογραφίας	256
V. ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΕΤΡΑΚΗ	259
Πέτρος Πελοποννήσιος, Φαναριώτικο τραγούδι Στὸ ταξίδι τῆς ζωῆς μου, ἦχος πλ. δ' χρωματικός, μακάμ νικρίζ, ουσοὺλ σοφιάν (& ☉ III,10)	259
ΚΛΕΙΔΑ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ Β' ΜΕΡΟΥΣ	261

ΜΕΡΟΣ Γ'. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Προλεγόμενα για τον κατάλογο μουσικών παραδειγμάτων	266
1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΦΑΚΕΛΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	267
• ΦΑΚΕΛΟΣ I	267
Εκκλησιαστική βυζαντινή μουσική	267
• ΦΑΚΕΛΟΣ II	269
Εκκλησιαστική βυζαντινή μουσική	269
• ΦΑΚΕΛΟΣ III	271
Εκκλησιαστική βυζαντινή μουσική	271
Σύγχρονη μουσική εμπνευσμένη από τη βυζαντινή μουσική	271
Ελληνική κοσμική μουσική των μεταβυζαντινών χρόνων, δημοτική και λόγια	272
«Μουσικός περίπλους»: Βυζαντινή μουσική και άλλες παραδόσεις εκκλησιαστικής μουσικής εμπνευσμένες από την Ψαλτική Τέχνη, σε διάφορες γλώσσες του κόσμου ..	272
• ΦΑΚΕΛΟΣ IV	274
Η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου	274
2. ΤΑ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΑ ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ	275

ΜΕΡΟΣ Δ'. ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΗΓΩΝ ☐

ΜΕΛΕΤΗ ΠΗΓΩΝ I

ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ, Η ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΤΟΥ ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΥ & ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΟΥ ΨΑΛΤΗΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	279
A. Εισαγωγή	280
α. Το Ψαλτήριον: ιστορικά, περιεχόμενο	280

β. Η χρήση του Ψαλτηρίου στη χριστιανική λατρεία	280
γ. Ο Μέγας Βασίλειος: βιοεργογραφικά στοιχεία	281
Β. Μέγας Βασίλειος, Όμιλία εις τὸν πρῶτον Ψαλμὸν: Κεντρικές τοποθετήσεις	285
ΜΕΛΕΤΗ ΠΗΓΩΝ II	
Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ	293
Α. Το ποιητικό κείμενο, με ένδειξη χαρακτηριστικών λογοτεχνικών σχημάτων και αντίστοιχες απεικονίσεις	294
Β. Ονομασία & σύνδεση με ιστορικά γεγονότα	321
Γ. Λειτουργικός τύπος	323
Δ. Πατρότητα & χρονολόγηση	324
Ε. Δομή του Ακαθίστου Ύμνου	325
ΣΤ. Περιεχόμενο & πηγές	325
Ζ. Ποιητική αξία	326
Η. Μετρική	326
Θ. Τρόποι μουσικής εκτέλεσης & μελοποιήσεις του Ακαθίστου	328
Ι. Μίμηση του Ακαθίστου	330
ΙΑ. Βιβλιογραφία (ενδεικτική)	330
ΜΕΛΕΤΗ ΠΗΓΩΝ III	
Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ, Ο «ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ» ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΝΩΘΕΝ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΑΙ	333
Α. Μερικά συμπληρωματικά βιοεργογραφικά στοιχεία	333
Β. Ο <i>Σύνθετος Τροχός</i> του Αγ. Ιωάννου του Κουκουζέλη	335
Γ. Το θεοτοκίο μάθημα <i>Άνωθεν οί Προφήται</i> σε μεσοβυζαντινή γραφή	339
Δ. Η αργή εξήγηση του <i>Άνωθεν οί Προφήται</i> και η βυζαντινή τελετουργία	342
Ε. Συμπεράσματα	343
ΜΕΡΟΣ Ε΄: ΜΝΗΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΛΕΣ (βλ. επισυναπτόμενο CD)	
ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄: I. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ & II. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ	
I. Επιστημονική συνέπεια και δεοντολογία	349
II. Ασκήσεις επιστημονικής συγγραφής. Στρατηγικές για τη συγγραφή ενός επιστημονικού δοκιμίου	351
ΜΕΡΟΣ Ζ΄: ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	369
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΑ (βλ. και CD, Μέρος Η΄)	371
ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ για τα μέρη Α΄, Β΄, Δ΄, ΣΤ΄	379
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΛΟΥΣ ΓΙΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ	411
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ	421